

පාඩම පිළිවෙලින් ශ්‍රී ලංකා ගිණුම්කරණ පද්ධතියේ
දේපල්, භිතුවන් දේශපාලනික, සොයා
බලන්න සියලු දේකාම ප්‍රවේශමෙන්

ශ්‍රී ලංකා ගිණුම්කරණ ප්‍රමිත - 05

L K A S 02

අරමුණ Objective

කොඟ සම්බන්ධ ගිණුම්කරණ පිළිබඳ ගිණුම්කරණ පිළිබඳ නිර්දේශ ඉදිරිපත් කිරීම මෙම ප්‍රමිතයේ අරමුණයි. මෙම ප්‍රමිතය මගින්

- වත්කමක් ලෙස ඉදිරියට ගෙන යන කොඟයේ පිරිවැය තීරණය කිරීම.
- කොඟවල අගය ශුද්ධ උපල්බ්ධි අගය දක්වා ලියා හැරීම හා කොඟයේ අගය පසු කාලීන ලෙස වියදමක් ආකාරයට හඳුනා ගැනීම.
- කොඟ පිරිවැය ගණනයේදී භාවිතා කරන පිරිවැය සූත්‍ර පිළිබඳ මග පෙන්වීම.

(L K A S 02) ශ්‍රී .ල.ගී.ප්‍ර අං02 අනුව කොඟ යනු

- සාමාන්‍ය ව්‍යාපාරික කටයුතුවලදී විකිණීමට තබා ගෙන ඇති (නිමි හාණ්ඩ) **Finished Goods**
- එවැනි විකිණීමක් සඳහා නිෂ්පාදනය වෙමින් පවතින (නොනිමි හාණ්ඩ)

Work in Progress

- නිෂ්පාදන ක්‍රියාවලිය සඳහා හෝ සේවා සැපයීමේදී පරිභෝජනය සඳහා තබා ගන්නා ද්‍රව්‍ය (අමුද්‍රව්‍ය) **Raw Materials** යන සංරචක වලට අයත් වන්නම් වේ.

කොඟ පිරිවැය Cost of Inventory

- කොඟ මිලට ගැනුම් පිරිවැය Cost of Purchase
- පරිවර්තන පිරිවැය Conversion Cost
- කොඟ වත්මන් ස්ථානයට හා තත්ත්වයට ගෙන ඒම සඳහා දරණ ලද පිරිවැය Other Cost

යන මූලිකාංග 3 ක් සමන්විත වේ.

කොග මිලට ගැනුම් පිරිවැය Cost of Purchase

කොගයේ ගැනුම් මිල

ආනයන කිරු බදු සහ ආපසු අයකර ගත නොහැකි බදු ප්‍රවාහන වියදම්

කොග එහා මෙහා කිරීමේ වියදම්

හා අනෙකුත් අදාළ සෘජු වියදම්

(මිලට ගැනීමේදී වෙළඳ වට්ටම් සහ වෙනත් ප්‍රතිලාභ ලැබී ඇත්නම් ඒවා අඩුකළ යුතුය.)

කොග මිලට ගැනීමේ පිරිවැය

උදාහරණ; මෝටර් රථ වෙළෙන්දෙකු ආනයනය කරන ලද රථයක් පිළිබඳ පහත තොරතුරු දී ඇත.

	රු.'000
රථයේ ගැනුම් මිල	6 000
රේගු බදු සහ ආපසු නොගෙවන වෙනත් බදු	3 000
නිෂ්කාශන බදු	200
පැටවීමේ හා බැමීමේ කුලී	100
ගෙන ඒමේ වියදම්	40
වෙළඳ වට්ටම්	100
එකතු කළ අගය මත බදු (vat)	200
ආයතනය vat ලියාපදිංචි වී ඇත. රථයේ ගැනුම් පිරිවැය ගණනය කරන්න	

	රු.'000
මිල දී ගැනීමේ පිරිවැය	6 000
රේගු බදු සහ ආපසු නොගෙවන වෙනත් බදු	3 000
නිෂ්කාශන බදු	200
පැටවීමේ හා බැමේ කුලී	100
ගෙන ඒමේ වියදම්	40
	9 340
අඩු කළා ; වෙළඳ වට්ටම්	(100)
රථයේ ගැනුම් පිරිවැය	9 240

- ❖ Vat ගැනුම් පිරිවැයේ කොටසක් ලෙස නොගත්තේ ව්‍යාපාරය vat ලියාපදිංචි වී ඇති නිසා ,ගෙවන ලද ප්‍රමාණය භාණ්ඩ විකිණීමේදී පසුව අය කර ගත හැකි බැවිනි.

පරිවර්තන පිරිවැය Conversion Cost

කොගයේ පරිවර්තන පිරිවැය යනු ,අමුද්‍රව්‍ය නිමි භාණ්ඩ බවට පත් කිරීම සඳහා අදාල වන සෘජු සහ වක්‍ර වියදම් වේ.

පරිවර්තන පිරිවැය

සෘජු පරිවර්තන වියදම්
උදා; සෘජු ශ්‍රමය , නිෂ්පාදන
පුරස්කාර

වක්‍ර/නිෂ්පාදන
පොදුකාර්ය පිරිවැය

ස්ථාවර නිෂ්පාදන පොදුකාර්ය උදෙසා
ක්ෂය , කම්හල් කුලී

විචලන නිෂ්පාදන පොදුකාර්ය
උදෙසා; වක්‍ර අමුද්‍රව්‍ය , වක්‍ර වේතන

ස්ථාවර නිෂ්පාදන පිරිවැය ඒකකයකට ඇතුළත් කිරීම සඳහා
සාමාන්‍ය නිෂ්පාදනය භාවිතා කරයි.

විචලන නිෂ්පාදන පොදුකාර්ය
බෙදාහැරීමේදී සත්‍ය නිෂ්පාදනය
පදනම් කර ගනී.

කොඟ වත්මන් ස්ථානයට හා තත්ත්වයට ගෙන ඒම සඳහා දරණ ලද පිරිවැය

Other Cost

අනෙකුත් පිරිවැය යන්නට අගයන් ඇතුළත් කිරීමේදී එම පිරිවැය කොඟය වර්තමාන තත්ත්වයට හා ස්ථානයට ගෙන ඒම දක්වා අදාළ ප්‍රමාණය පමණක් ඇතුළත් කළ යුතුය. උද;විශේෂිත මෝස්තර නිර්මාණය කිරීමේ වියදම්

ශුද්ධ උපලබ්ධි අගය Net Realizable Value

කොගයක් සාමාන්‍ය ව්‍යාපාරික කටයුතුවලදී විකිණිය හැකි ඇස්තමේන්තු

මිලෙන් එම කොගය වැඩිදුරටත් සම්පූර්ණ කිරීමට දැරිය යුතු

ඇස්තමේන්තුගත පිරිවැය හා ඇස්තමේන්තුගත විකුණුම් වියදම අඩුකළ පසු

ලැබෙන අගයයි.

ශුද්ධ උපලබ්ධි අගය =

ඇස්තමේන්තුගත විකුණුම් වටිනාකම -(කොගය තවදුරටත් සකස් කිරීමට දැරීමට සිදුවන වියදම්
+ ඇස්තමේන්තුගත විකුණුම් වියදම්)

ශුද්ධ උපලබ්ධි අගය තීරණය කිරීමේ ක්‍රම Methods for determination of Net Realizable Value

තොග සම්බන්ධව ශුද්ධ උපලබ්ධි අගය ගණනය කිරීමේ ක්‍රම 2 කි.

1. අයිතම ක්‍රමය Item by item basis
2. කාණ්ඩ ක්‍රමය Grouping method

පිරිවැයට වඩා අඩු අගයට තොග අගය කිරීම

යම් භාණ්ඩ තොගයක විකුණුම් මිල, පිරිවැයට වඩා අඩුවෙන් තිබෙන අවස්ථාවක තොග උපලබ්ධි කිරීමෙන් පිරිවැය ආවරණය කර ගත නොහැකිවේ. සාමාන්‍යයෙන් මෙවැනි තත්වයකට හේතුව තොග හානිවී තිබීම විය හැකිය. එවැනි විටකදී තොගවල පිරිවැය ශුද්ධ උපලබ්ධි අගය දැක්වා කපහැරීම කල යුතුවේ.

පිරිවැය සූත්‍ර Cost Formulas

තොග පිරිවැය හෝ ශුද්ධ උපලබ්ධි අගය ගණනය කිරීමට පෙර ඉතිරි තොගය කිනම් මිලට ගනුම්වලින් /කුමන නිෂ්පාදනයෙන් නියෝජනය වන්නේද යන්න නිශ්චය කළ යුතුය.

පිරිවැය සූත්‍රවලින් කෙරෙන්නේ අවසාන තොගය එලෙස කිනම් ගැනුම්වලින් හෝ කිනම් නිෂ්පාදනයෙන් නියෝජනය වන්නේද යන්න තෝරා ගැනීමට පදනමක් සැපයීමයි.

ඒ සඳහා පාදක කර ගන්නා ක්‍රම කීපයකි.

1 විශේෂිත හඳුනාගත හැකි තොග හැර (සාමාන්‍ය ව්‍යාපාරික කටයුතු සඳහා භාවිතා නොකරන ,විශේෂිත කාර්යයන් /ව්‍යාපෘති සඳහා භාවිතා කරන තොග එම එක් එක් දෑ සඳහා දරන ලද පිරිවැය පදනම් කර ගනිමින් අගය කළ යුතු වේ.)

2 අනෙකුත් වෙළඳ තොග සඳහා පහත පිරිවැය සූත්‍ර තොග ප්‍රමිතියෙන් නිර්දේශ කර ඇත.

- 1) ප්‍රථම ලැබීම ප්‍රථම නිකුත් කිරීමේ ක්‍රමය First in First out (FIFO)
- 2) හරිත සාමාන්‍ය පිරිවැය ක්‍රමය ව Weighted Average Cost(WAC)

1. ප්‍රථම ලැබීම ප්‍රථම නිකුත් කිරීමේ ක්‍රමය First in First out (FIFO)
 මෙහිදී ප්‍රථමයෙන් ගබඩාවට යවන ලද තොගය ප්‍රථමයෙන් නිකුත් කරන්නේ යැයි උපකල්පනය කරන ලද අතර ,මේ අනුව අවසානයට ලද භාණ්ඩ වලින් අවසන් තොගය සමන්විතවේ. මෙහිදී ප්‍රථමයෙන් ලද භාණ්ඩ ප්‍රථමයෙන් නිකුත් කිරීමක් නොව ප්‍රථමයෙන් ලද භාණ්ඩවල මිල පදනම් කර ගැනීමක් මත අගය කිරීමක් සිදුවේ.

2) හරිත සාමාන්‍ය පිරිවැය ක්‍රමය Weighted Average Cost(WAC)
 මෙහිදී යම් නිශ්චිත දිනකට ගබඩාවේ පවතින තොගයේ බර තබන ලද සාමාන්‍ය
 වටිනාකම මත පදනම් වෙමින් ද්‍රව්‍ය නිකුත් කිරීමේ මිල තීරණය කරයි.බර තබනු
 ලබන්නේ එදිනට අදාළ තොගයේ වටිනාකම,තොග එකක ගණනෙන් බෙදීමෙනි.

$$\text{හරිත සාමාන්‍ය පිරිවැය ක්‍රමය} = \frac{\text{නිකුත් කරන දිනට තොග වටිනාකම}}{\text{නිකුත් කරන දිනට තොග එකක ප්‍රමාණය}}$$

තොග වියදමක් ලෙස හඳුනා ගැනීම.

තොග වියදමක් ලෙස හඳුනා ගන්නා අවස්ථා 2 කි.

1. තොග විකුණනු ලැබූ විට විකුණූ තොග සම්බන්ධයෙන් පොත්වල පවතින අගය (ධාරණ අගය)ඒවා විකුණනු ලැබූ කාලයට අදාල වියදමක් ලෙස හඳුනා ගත යුතුය. මෙය විකුණුම් පිරිවැය ලෙස හඳුන්වයි.
2. තොගයේ අගය ශුද්ධ උපලබ්ධි අගය දක්වා කපාහල විට එමගින් ඇතිවන අලාභය වියදමක් ලෙස හඳුනා ගත යුතුය.

තොග සම්බන්ධයෙන් මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල පහත සඳහන් දෑ හෙළිදරව් කල යුතුය.

1. තොග අගය කිරීම සඳහා භාවිතා කර ගන්නා ලද ගිණුම් ප්‍රතිපත්ති සහ භාවිතා කරන ලද පිරිවැය සූත්‍ර
2. ආයතනය විසින් කාණ්ඩ ගත කරන ලද පරිදි එක් එක් වර්ගයේ තොග වටිනාකම් සහ මුළු තොග වටිනාකම
3. ශුද්ධ උපලබ්ධි අගයට තොග ගණනයේ දී වර්ෂය තුළ වියදමක් ලෙස කපාහරින ලද වටිනාකම
4. වගකීම් සඳහා ඇප ලෙස උකස් කරන ලද තොගවල වටිනාකම